kásságát, pl. a gyulai tüdőbetegszanatórium létesítése is az ő nevéhez fűződik. Újabban élénk részt vesz a revíziós mozgalmakban és a magyar-lengyel barátság ápolásában. Munkájának II. kötete előadásait és beszédeit tartalmazza. Az egész mű nemcsak mint életrajz, hanem mint a magyar belpolitika forrásmunkája is figyelmet érdemel. *Kertész János.*

Busák Béla: Így fogalmaztunk mi! Bp. 1936. Ifj. Kellner Ernő könyvnyomdája. (N. 8-r., 148 l.) Ára 4 pengő.

Ebben a könyvben arról számol be szerzője, hogyan tanította a fogalmazást a gimnáziumnak I—III. osztályában. Fejtegeti idevágó elveit, bemutatja tanári munkáját, azután bő szemelvényeket közöl munkájának eredményéből is: tanítványainak iskolai dolgozataiból. A mű lelkes, lelkiismeretes, képzett és ügyes tanárra vall, de címe nem szerencsésen van megválasztva, mert Karinthy Frigyesnek jól ismert stílusparódiáját juttatja eszünkbe (Így írtok ti). Nem nagyon biztató a szerző fejtegetéseinek megindulása sem. Könyvének elején ugyanis mindjárt bántó hangot üt meg, mert a középiskolai Utasításokból idéz egy részletet, majd így folytatja: „Magyarul ez azt jelenti, hogy a nyelvtant magáért a nyelvtanért kell tanítani" (5. l.). Az Utasítások magyarul vannak megírva, s azzal sem lehet jogosan vádolni őket, hogy a nyelvtant önmagáért akarják taníttatni. Az Általános Utasításoknak 6. pontjából vett idézet nem ad erre okot, de más helyen is (pl. a Részletes Utasításoknak 3. pontjában) világosan meg van mondva, hogy a nyelvtani ismeretek tanításának mi a főcélja.

A szerző művének főhibája az, hogy nem látszik meg rajta a fogalmazás tanításáról szóló újabb külföldi irodalom hatása. Módszere nagyon régimódi, túlságosan gyámkodva tanítja a fogalmazást, pedig a tapasztalás szerint a tanulók akkor is megtanulnak írni, ha nagyobb önállóságot engedünk nekik a kifejezésben. Ebből a túlságos gyámkodásból származnak a szerzőnek a megbeszélt olvasmányhoz fűződő ilyen furcsa kérdései: „Aki nem tud valamit, mit csinál azon? Egy szóval!" Erre a felelet ez: „Gondolkodik." — „Mikor min mit csinált a jó Isten?" Felelet: „A világ teremtésekor azon gondolkozott a jó Isten, hová helyezze el a Tiszát." — „Azzal mibe mit fogott?" Felelet: „Azzal egy aranyos ekébe befogott egy szamarat." (74. l.). „A megrohanásra mi hol támad?" Felelet: „A megrohanásra szörnyű rendzavarás támad a török seregben." (75—6. l.) -- A túlságos gyámkodásból ered *A nádpálca búcsúja* című dolgozatnak az előkészítő megbeszélés után a táblára felírt ilyen vázlata (96. l.):

„Mikor mi ütötte meg a fülünket? El nem tudtuk képzelni, mit? Végre észrevettük, hogy... Ezt mondta:

Új bekezdés! Kedves fiúk! Én már megöregedtem. (Részletezzük!) Nehezemre esik... (Részletezzük.) Ezért mit kell tennem? (Nyugdíj.) Bocsánatkérés. Elköszön.

Új bekezdés! Mi is mit akartunk? De a nagy mitől mit nem tudtunk?"

Mindazonáltal ha a fogalmazás tanításának ezzel a túlságosan gyámkodó módszerével nem érthetünk is egyet, a szerző munkáját mégsem mondhatjuk érdemtelennek. Sok jót is tanulhatnak belőle főkép kezdő tanárok, mert elméleti fejtegetések helyett azt mutatja meg nekik, hogyan folyik a módszeres tanítás munkája a valóságban. *Nagy J. Béla.*

Internationale Zeitschrift für Erziehung. 1936: 6. szám. 1937: 1—2. szám.

A 6. szám vezető helyén Baeumler berlini egyetemi tanár, a folyóirat egyik szerkesztője *A humanizmusért folytatott küzdelem* című cikkében a következő összefoglaló tanulságot vonja le: „A *humanisztikus* nacionalizmus híján volt a talajnak és gyökérnek. A nemzeti szocializmus végzett vele és egy valóban *humánus nacionalizmust* alapított meg, amely az ember lényének mélyebb megértéséből táplálkozik". — Baumgarten professzor folytatja és befejezi nagyszabású tanulmányát John Deweyről és a német idealizmushoz való viszonyáról. — Egy következő cikk tanulságosan szemlélteti azt a nagy szerepet, amely az amerikai Egyesült Államokban a rádiónak az üzleti szellem ellenére mint nevelőeszköznek jut: összefüggő tanfolyamok az állampolgári és politikai nevelésről, művészettörténet, egészségtan és betegségek elleni küzdelem stb. Különös súlyt vetnek a szülők nevelésére és az ifjúkor lélektanára, viszont kevesebbet az ifjúságot közvetlenül érdeklő kérdésekre. — G. N. Paleológus, az athéni pedagógiai akadémia igazgatója részletesen ismerteti a legújabb görög tanítóképzést: 1933-ban a képzőket a kétévfolyamú pedagógiai akadémiák váltották fel, amelyekbe a 18 éves jelölteket érettségi után veszik fel. Ez újítás előnye az, hogy a pályaválasztást későbbi életkorra tolja ki, továbbá a 80-ban megállapított létszám, amely az egyéni kiképzés javára esik. — Részletesebb cikkek: Írország oktatásügye 1935—36-ban. A nemzetközi matematikai oktatásügyi bizottság és az 1936-ban Oslóban tartott nemzetközi kongresszus. A német nevelés- és oktatásügy jellegzetes vonásai (a német eredetinek francia fordítása).

A folyó évi januári szám két exotikus ország oktatásügyét ismerteti. A bagdadi oktatásügy főbiztosa, Mohammed Fadhel Jamali, angol nyelven az arab világról számol be: ennek népei a multban mintegy áthidalták a Keletet és Nyugatot; kérdés, vajjon ma a nevelés útján ismét betölthetik-e ezt a szerepet. Ennek a kérdésnek vizsgálata során a szerző egy új nevelésügyi programm felállításához ér, amelynek hat pontjában minden vonatkozásban az arab jelleg mint központi tényező jut kifejezésre. — Franciska Radke, a bogotai nemzeti pedagógiai intézet volt igazgatónője, Kolumbia köztársaság feltörekvő és Európára támaszkodó oktatásügyének fejlődéséről számol be (folyt. a 2. sz.-ban). — Ch. M. Garnier a nemzeti oktatásügy főigazgatója fokról-fokra követi az élő nyelvek tanítását a francia középiskolákban: Lakanal, Duruy (természetes módszer), 1902-ben direkt módszer, végre 1925-től kezdve „klasszikus megoldás" elnevezéssel az idegen nyelv használata mellett felváltva jogába helyezi az anyanyelvet is; fontos segédeszközök: hanglemezek, tanulók kül-